

УДК 338.4:658.1

Шепель Н.Г.

*кандидат економічних наук, доцент,
Дніпродзержинський державний технічний університет*

Вязовський О.О.

*магістр,
Дніпродзержинського державного технічного університету***ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ
НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ****ECONOMIC CARBRO OF MANAGEMENT OF RESOURCE USAQE
ON INDUSTRIAL ENTERPRISES****АНОТАЦІЯ**

Розкрито суть та роль процесу управління ресурсоспоживанням на промислових підприємствах. Визначено складові та структуру процесу управління ресурсоспоживанням. Встановлено характер взаємозв'язків складових системи управління ресурсоспоживанням. Сформульовані інноваційні підходи до розвитку економічного механізму управління процесом ресурсоспоживання з урахуванням змін в економічній діяльності підприємства.

Ключові слова: ресурси, ресурсоспоживання, процес управління, економічний механізм.

АННОТАЦИЯ

Раскрыта суть и роль процесса управления ресурсопотреблением на промышленных предприятиях. Определены составляющие и структура процесса управления ресурсопотребления. Установлен характер взаимосвязей составляющих системы управления ресурсопотреблением. Сформулированы инновационные подходы к развитию экономического механизма управления процессом ресурсопотребления с учетом изменений в экономической деятельности предприятия.

Ключевые слова: ресурсы, ресурсопотребление, процесс управления, экономический механизм.

ANNOTATION

Essence and role of process of management of resource usage is exposed on industrial enterprises. Certainly constituents and structure of process of management of resource usage. Character of intercommunications component of control the system resource usage is set. The innovative going is formulated near development of economic mechanism of process of resource usage control taking into account changes in economic activity of enterprise.

Keywords: resources, resource usage, management process, economic mechanism.

Постановка проблеми. У складі економічного механізму управління підприємствами взагалі визначення процесу управління ресурсами є одним із шляхів їх раціонального використання. Саме в його межах формуються економічні характеристики процесу ресурсоспоживання, які потребують особливої уваги в ринкових умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами ресурсоспоживання на підприємствах займалися такі вчені як В.І. Данілін, В.М. Португал, О.О. Орлов, С.А. Подолінський, В.І. Вернадський, Н.М. Федоровський, Б.Я. Панасюк, О.В. Батура, В.М. Геєць, Б.М. Данилишин [1-5]. Але вони розглядають її за окремими видами ресурсів, не враховуючи їх взаємовплив і взаємодію в виробничо-комерцій-

ному циклі виготовлення продукції. В результаті чого, процеси ресурсоспоживання характеризуються розбалансованістю і недостатньою ефективністю. Все це обумовлює доцільність досліджень, направлених на вдосконалення ресурсозберігаючого управління на підприємствах нових форм господарювання.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити умови і процеси управління ресурсоспоживанням на промислових підприємствах; визначити складові і структуру процесу управління ресурсоспоживанням; дослідити характер взаємозв'язків складових системи управління ресурсоспоживанням і сформулювати нові підходи до формування економічного механізму управління ресурсоспоживанням.

Виклад основного матеріалу. Зміст складових процесу управління на протязі часу мають тенденцію до еволюційного розвитку в залежності від умов функціонування промислових підприємств. Так із вступом вітчизняної економіки в ринкову стадію свого розвитку змінились форми ведення господарської діяльності.

Господарюючому суб'єкту надані широкі права і можливості у реалізації своїх економічних інтересів, виборі способів організації виробництва, збуту продукції. При цьому підприємство виходить із власних ресурсних можливостей з урахуванням широкого спектру факторів, які впливають на ефективність використання виробничого потенціалу. Тому в сучасних умовах управління як функція і вид діяльності набуває особливого значення. Зміст функцій управління ускладнилися, а саме, кожна складова (планування, організування, мотивування та контроль) набуває нового змісту та потребує врахування змін зовнішнього середовища, особливо цінних параметрів розвинутого сегменту ринку. І в цих умовах стабільність підприємств залежить, в певній мірі, від раціонального ресурсоспоживання, для здійснення якого існує необхідність перегляду змісту функцій процесів управління ресурсоспоживанням.

Сфера використання ресурсів практично не має обмежень. Ухвалення будь-яких рішень завжди зв'язано з використанням ресурсів. При

цьому має місце врахування планового економічно припустимого і технологічно обґрунтованого рівня використання ресурсів.

Планування використання ресурсів є першою функцією процесу управління, яка потребує уточнення особливостей їх здійснення в сучасних умовах. Всі ресурси використовуються в виробничо-комерційних циклах разом, тому раціональне їх використання в сукупності є складним завданням. Воно передбачає встановлення рівнів їх витрати, напрямів і термінів використання, режиму споживання, взаємозамінюваності ресурсів в сумішах і рецептурах, комбінацій ресурсів в продукті і т.п. [6].

Загалом планування ресурсів віддзеркалюється в бюджетах (планах) витрат кожного підрозділу підприємства. Але, слід підкреслити, що якщо визначення потреби в ресурсах службами матеріально-технічного забезпечення відбувається, в основному, на базі натуральних одиниць виміру, а виробничими підрозділами – лише в натуральних одиницях, то кінцевий результат використання цих ресурсів відображається в вартісному виразі. Методичних засад цього переходу не існує, а ринкові умови господарювання вимагають врахування змін зовнішнього середовища (ринків сировини та товарів), які суттєво впливають на вартість ресурсів та продукцію підприємств.

Ринкова концепція управління заснована на тому, що управління є діяльністю господарюючого суб'єкта, в процесі якої відбувається впорядкування його структурних елементів на основі ринкових механізмів регулювання господарських процесів. Тому, діяльність планового працівника повинна бути направлена на пошук нових сфер вигідного вкладення ресурсів, здійснення нових комбінацій ресурсів у виробництві, рух на нові ринки, створення нових продуктів, обґрунтований ризик.

Щоб плани були реалізовані, керівництво повинне знайти ефективний спосіб їх поєднання, тобто з оптимальним результатом. Це завдання здатна виконати функція організації управління. Дія якої складається з низки прийомів, методів, раціонального їх поєднання, ланок управлінської системи і її взаємозв'язків в часі і в просторі. У цьому розумінні організація управління ресурсоспоживанням має забезпечувати створення найбільш сприятливих умов для протікання усіх процесів виробництва при мінімальних витратах виробничих ресурсів. Остання можлива за рахунок створення системи із структурних елементів процесів ресурсоспоживання, і у сукупності надають можливість людям ефективно працювати разом для досягнення поставлених цілей. Водночас ця функція в структурних підрозділах, де використовуються ресурси, виконується безсистемно і не забезпечує раціональний рівень забезпечення та використання ресурсів підприємства. Про це свідчать: зрив поставок сировини чи більш вища ніж планувалася вартість

її транспортування, непрофесіоналізм робочої сили, тощо, які не пов'язується з погіршенням конкурентоспроможності готової продукції підприємства, а саме, їх якості, ростом витрат на виробництво. Тобто складові елементи організації ресурсоспоживання не розглядаються як чинники підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Крім того, функція контролю (аналізу) процесу ресурсоспоживання здійснюється, по-перше, відокремлено по різним видам ресурсів, по-друге, не розглядає наскрізний процес ресурсоспоживання на всіх його етапах, починаючи з входу в систему, а лише по його завершенню. Тобто відсутні відповідальні за використання ресурсів як по бізнес-процесам так і в сукупності. Як наслідок, кінцевий результат бізнес-процесів, а саме, формування конкурентних переваг і конкурентоспроможність продукції в процесі її виробництва не має важелів управління.

Зазначене свідчить, що існуючий процес управління ресурсоспоживанням не є достатньо впорядкованим, узгодженим і керованим і таким, що має гнучкі параметри управління та будуватися на прогресивних тенденціях системного підходу.

Існуючий стан процесу управління ресурсоспоживанням, врахування мінливості ринкової ситуації, обумовлює необхідність, з одного боку, ефективного використання наявних у розпорядженні підприємства внутрішніх ресурсів, а, з іншого, – вчасного реагування на зміну факторів зовнішнього середовища, а саме на зміни у фінансово-кредитній, податковій політиці держави, механізмах ціноутворення, кон'юнктури ринку, взаємин з постачальниками і споживачами тощо. Звідси випливає потреба в ґрунтовному дослідженні основних тенденцій, що сформувались на локальному рівні промислової ієрархії, взаємозв'язку динаміки складу і обсягів виробничих ресурсів з ефективністю виробництва, методів оптимізації процесів формування і використання виробничих ресурсів. Це вимагає відповідних змін і у тактиці і стратегії управління виробничими ресурсами на засадах пошуку нових підходів до вдосконалення механізму дії економічних факторів суттєвої економії ресурсів і їх інтенсивного використання, важелів і стимулів, які притаманні ринковій економіці.

В ході проведеного дослідження з'ясовано, що у практичній діяльності підприємств показники ресурсомісткості не використовуються у якості базових при плануванні і прогнозуванні економічної діяльності підприємства та відсутній взаємозв'язок показників використання ресурсів з кінцевими результатами діяльності підприємств, що не дозволяє оцінити та виявити можливі резерви їх впливу на ефективність їхньої діяльності.

Як видно з вище наведеного, проблема раціонального ресурсоспоживання як одного з най-

важливіших чинників інтенсифікації і підвищення ефективності виробництва, у першу чергу, стосується формування та функціонування ефективного управління ресурсоспоживанням. Тому, пошук нових концепцій управління ресурсоспоживанням, що орієнтовані на ефективне використання виробничих ресурсів, є питанням досить актуальним і потребує змін у підходах та удосконалення механізму управління ресурсоспоживанням.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вивчення літературних джерел та аналіз досвіду господарювання промислових підприємств показують, що у теперішній час дослідники звертають увагу на необхідність впровадження процесного підходу для усвідомлення складності проблем управління і визначення альтернативних поглядів щодо їхнього розв'язання. Сутність цього підходу полягає в системності і використанні всіх принципів побудови складних процесів. Під якими розуміють логічно впорядковані послідовності етапів (кроків, елементів), що перетворюють входи у виходи [1, с. 16].

Тому є сенс розглядати процесний підхід до вирішення проблемних питань діяльності підприємств, як ключовий напрямок вдосконалення управлінської діяльності. Дослідження теоретичних засад використання процесного підходу, свідчить, що цей підхід можливо використати і як ефективний засіб управління ресурсоспоживанням у процесі виробничої

діяльності, який дозволяє з'єднати усі виробничі ресурси для її здійснення. Передумовою використання процесного підходу до вирішення проблем ресурсоспоживання є розуміння нових вимог до його можливостей та розгляду більш глибокої його сутності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Адлер Ю. Восемь принципов, которые меняют мир / Ю. Адлер // Менеджмент и менеджер. – 2004. – № 10. – С. 11–18.
2. Бондарчук-Грита Г. В. Економічне регулювання формування і використання виробничих ресурсів підприємницьких структур: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.02 / Г. В. Бондарчук-Грита – Львів, 2001. – 18 с.
3. Смоленюк П. С. Аналіз ресурсоспоживання та класифікація факторів, які впливають на матеріальні потоки на підприємствах: зб. наук. праць кафедри економічного аналізу. Випуск 10. / П. С. Смоленюк. – Тернопіль: В-во «Економічна думка», 2001. – С. 98–101.
4. Ревенко Н. Г. Управління ресурсами промислових підприємств в умовах перехідного періоду. Монографія / Н. Г. Ревенко – К.: Редакція "Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України", 2000. – 256 с.
5. Евдокиенко В. Бизнес-процессы, процессное управление и эффективность / В. Евдокиенко // Менеджмент. – 2004. – № 3. – С. 32–35.
6. Ильин А. И. Планирование на предприятии: Учебник / А. И. Ильин. – Мн.: Новое знание, 2003. – 4-е изд., стереотип – 635 с.